

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

**Profilaktyka
używania nowych narkotyków tzw. *dopalaczy* przez młodzież.**

**Oferta działań profilaktycznych adresowanych
do
dyrektorów szkół, kadry pedagogicznej, rodziców, uczniów oraz organów
prowadzących**

przygotowana przez:

**Główny Inspektorat Sanitarny
Komendę Główną Policji
Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii
Ośrodek Rozwoju Edukacji**

Warszawa, marzec 2011 r.

W związku z rosnącym zagrożeniem życia i zdrowia dzieci i młodzieży, wynikającym z coraz powszechniejszej dostępności do substancji o działaniu psychoaktywnym, potocznie nazywanych „dopalaczami”, na początku października 2010 r. Minister Edukacji Narodowej Pani Katarzyna Hall zwróciła się z apelem o:

- przeanalizowanie realizowanego przez szkoły i placówki programu profilaktyki i ewentualne dostosowanie jego treści do zagrożeń związanych z zażywaniem „dopalaczy”;
- włączenie tej tematyki w treści zajęć realizowanych z uczniami;
- przygotowanie i przeprowadzenie spotkań i rozmów z rodzicami uczniów, które pomogą im w poznaniu problemu oraz wskazywanie im miejsc, w których mogą uzyskać dodatkowe informacje.

Nawiązując do tego apelu Ministerstwo Edukacji Narodowej przekazuje dyrektorom szkół i placówek systemu oświaty materiał zawierający propozycje działań w zakresie profilaktyki narkomanii, w tym używania nowych narkotyków tzw. dopalaczy przez młodzież.

Propozycje zostały przygotowane przez Główny Inspektorat Sanitarny, Komendę Główną Policji, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Ośrodek Rozwoju Edukacji. Mogą one służyć Państwu dyrektorom szkół i placówek w podejmowaniu działań z zakresu profilaktyki narkomanii w ramach szkolnego programu profilaktyki.

Niniejsze opracowanie ma stanowić pomoc dla Państwa dyrektorów szkół i placówek oraz dla nauczycieli. Należy mieć nadzieję, że znajdą Państwo w nim przydatne treści, które będzie można wykorzystać w codziennej pracy.

Materiał zawarty w części pierwszej może pomóc nauczycielom w przygotowywaniu spotkań z rodzicami i uczniami, może wzbogacić ich warsztat pracy, a skorzystanie z przedstawionych tam propozycji pozwoli na skuteczniejsze oddziaływanie wychowawcze. Należy podkreślić, że nauczyciel w podejmowaniu tych zadań nie musi być zdany tylko na własne siły. Wskazane jest wykorzystanie wsparcia ze strony wyspecjalizowanych służb i instytucji, których oferty zostały przedstawione w części pierwszej opracowania.

W części drugiej zamieszczone zostały adresy stron internetowych, na których rodzice mogą znaleźć informacje o zagrożeniach, jakie stanowią dla ich dzieci substancje psychoaktywne („dopalacze”) oraz scenariusze spotkań z rodzicami.

Część trzecia – dotyczy propozycji działań skierowanych do uczniów. Tu również podane są przykłady działań podejmowanych przez instytucje powołane do wspierania nauczycieli (szkoły) w realizacji zadań z zakresu profilaktyki narkomanii.

Prezentowane opracowanie nie byłoby pełne, gdyby nie zawierało treści dotyczących organów prowadzących szkoły i placówki oświatowe. Znajdują się one w części czwartej.

Każda z omawianych części zawiera cztery elementy oferty przygotowanej przez Głównego Inspektora Sanitarnego, Komendę Główną Policji, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Ośrodek Rozwoju Edukacji.

W części V – przedstawione zostały działania wspierające i monitorujące dyrektorów szkół i placówek przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

W uzupełnieniu zamieszczone zostały informacje dotyczące identyfikacji omawianego problemu oraz obowiązujące regulacje prawne.

Niniejsza publikacja została również zamieszczona na portalu Scholaris oraz na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej w zakładce *Uczniowie i rodzice* w części *Profilaktyka problemów dzieci i młodzieży*.

**OFERTA DLA
RADY PEDAGOGICZNEJ I INNYCH PRACOWNIKÓW SZKOŁY**

GŁÓWNY INSPEKTORAT SANITARNY (GIS)

1. Strony internetowe GIS na których znajdują się ważne informacje dotyczące zachowań zdrowotnych młodzieży w Polsce, w tym problematyka z zakresu profilaktyki używania nowych narkotyków.

www.gis.gov.pl

www.stacjazdrowia.gov.pl

2. Główny Inspektorat Sanitarny zakupił Mobilne Punkty Edukacyjne (w pakiecie 19 minutowy film edukacyjny nt. nowych narkotyków), którymi dysponują wojewódzkie stacje sanitarno-epidemiologiczne (16).

Istnieje możliwość podjęcia współpracy z Państwową Inspekcją Sanitarną – jednostkami terenowymi przy organizacji szkoleń dla dyrektorów szkół oraz kadry pedagogicznej na terenie całego kraju.

3. W wojewódzkiej i powiatowej stacji sanitarno-epidemiologicznej szkoła może uzyskać film edukacyjny (czas trwania 19 minut).

Film przeznaczony jest dla nauczycieli, rodziców i uczniów. Zawarte w nim elementy – wywiady z lekarzami toksykologami, terapeutami oraz młodymi osobami używającymi nowe narkotyki – mają na celu podniesienie świadomości nauczycieli, rodziców i uczniów na temat skutków zdrowotnych i społecznych używania tych substancji. . Dotarcie do młodego człowieka najskuteczniejsze jest przez przykłady, dlatego relacje osób zażywających narkotyki są motywem przewodnim filmu. Przekaz zbudowany jest przede wszystkim na kanwie przeżyć i doświadczeń młodych chłopców uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

4. Wojewódzkie i powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne dysponują spotem telewizyjnym (o długości 40 sek.) gotowym do emisji we wszystkich stacjach telewizyjnych. Spot przeznaczony jest przede wszystkim do emisji w regionalnych stacjach telewizyjnych. Spot oraz film można wykorzystać podczas zajęć edukacyjnych lub zamieścić na stronie internetowej placówki lub instytucji.

Szczegółowych informacji udzielają właściwe terenowe wojewódzkie i powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne.

5. Bezpłatna infolinia Państwowej Inspekcji Sanitarnej: **800 060 800**

Infolinia daje możliwość szybkiego zgłaszania do wojewódzkich stacji sanitarno – epidemiologicznych informacji o oferowaniu dopalaczy i uzyskania wszelkiej pomocy w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego.

6. Wojewódzkie i powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne mogą wspierać szkoły w organizacji szkoleń dla pracowników.

Szczegółowych informacji udzielają właściwe terenowe wojewódzkie i powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne.

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI (KGP)

1. Strony internetowe jednostek organizacyjnych Policji na których znajdują się ważne informacje dotyczące problematyki nowych narkotyków.

www.policja.pl

www.zyjbezpiecznie.policja.pl

Strona www.zyjbezpiecznie.policja.pl zawiera:

- informacje dotyczące przeciwdziałania różnym formom patologii,
- porady dotyczące problemu narkomanii.

2. KGP - opracuje materiały informacyjne dotyczące problematyki nowych narkotyków dla policjantów, które zostaną zamieszczone na stronie internetowej Biura Prewencji KGP.

3. Możliwość udziału policjantów ds. nieletnich i profilaktyki lub policjantów ds. prewencji kryminalnej z komend powiatowych, miejskich, rejonowych i z komisariatów na spotkaniach z nauczycielami, wychowawcami, pedagogami nt. zagrożeń związanych z używaniem nowych narkotyków oraz odpowiedzialności karnej nieletnich wynikających z przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, kodeksu karnego, ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

4. Jednostki organizacyjne Policji mają swoje strony internetowe, na których znajdują się;

- adresy poszczególnych jednostek Policji,
- kontakt do osób zajmujących się problematyką nieletnich i prewencją kryminalną,
- informacje o prowadzonych działaniach profilaktycznych, kampaniach; porady skierowane do różnych grup odbiorców.

Kontakt do jednostek organizacyjnych Policji można znaleźć poprzez stronę:

www.info.policja.pl/portal/Jednostki_Policji

KRAJOWE BIURO DS. PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII (KBPN)

1. Strony internetowe na których znajdują się ważne informacje dotyczące zachowań zdrowotnych młodzieży w Polsce, w tym problematyki nowych narkotyków oraz różnych formy pomocy.

www.narkomania.gov.pl

www.dopalaczeinfo.pl

www.kbpn.gov.pl

2. Strona Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii www.kbpn.gov.pl zawiera kompendium wiedzy o narkotykach i narkomanii pod adresem http://www.kbpn.gov.pl/o_narkotykach_i_inarkomanii.htm?id=111489

3. Możliwość skorzystania z informacji dostępnej w Antynarkotykowym Telefonie Zaufania Narkotyki – Narkomania **801 199 990** (od 16:00 do 21:00).

4. KBPN we współpracy z Ministerstwem Zdrowia opracowało ulotki dla rodziców *Nasze dzieci i zagrożenia*. Ulotka zawiera w pigułce informacje nt. dopalaczy. Jest dostępna do pobrania na stronie KBPN pod adresem

<http://www.kbpn.gov.pl/portal?id=885171> .

5. KBPN we współpracy z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji opracował scenariusz spotkania z rodzicami w szkole pt. „Nowe zagrożenie – Dopalacze”. Scenariusz zamieszczony jest na stronie KBPN www.kbpn.gov.pl i dostępny do pobrania pod adresem http://www.kbpn.gov.pl/wydawnictwa_on_line.htm?id=110707 oraz stronie ORE. www.ore.edu.pl.

6. Strona KBPN dedykowana problematyce dopalaczy www.dopalaczeinfo.pl zawiera rzetelnie informacje o dopalaczach.

7. Strona Poradni internetowej zleconej i finansowanej przez KPPN www.narkomania.org.pl

Poprzez e - Poradnię istnieje możliwość skorzystania z:

- anonimowych porad specjalistów: lekarza, prawnika i psychologa,
- bazy ośrodków pomocowych,
- wykazu aktów prawnych dotyczących narkomanii,
- fachowych artykułów dla specjalistów i rodziców,
- przeglądu książek i czasopism dotyczących problemu narkotykowego

8. Publikacja będąca scenariuszem krótkiego programu profilaktycznego dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych „Smak życia – czyli debata o dopalaczach”.

9. Baza programów w zakresie profilaktyki narkomanii spełniających kryteria jakości w ramach systemu rekomendacji¹ dostępna na stronie KBPN pod adresem <http://www.kbpn.gov.pl/portal?id=105944>

10. Lista placówek profilaktyki i terapii uzależnień dostępna jest na stronie <http://www.kbpn.gov.pl/portal?id=110979>
Istnieje możliwość nawiązania kontaktu z terapeutami.

11. Dane kontaktowe wojewódzkich ekspertów ds. informacji o narkotykach i narkomanii dostępne są na stronie Centrum Informacji o Narkotykach i Narkomanii KBPN pod adresem <http://www.cinn.gov.pl/portal?id=146436>

Dodatkowych informacji udziela: sekretariat KBPN
Anna Szczepańska tel: (22) 641 15 01

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI (ORE)

1. Strony internetowe, na których znajdują się ważne informacje dotyczące promocji zdrowia oraz zapobiegania ryzykownym zachowaniom młodzieży, w tym problematyki nowych narkotyków oraz różnych formy pomocy:

www.ore.edu.pl, w zakładkach Promocja Zdrowia w Szkole oraz Wychowanie i Profilaktyka. Strona posiada hiperłącze ze stroną Internetowego Centrum Zasobów Edukacyjnych MEN www.scholaris.pl.

¹ System Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego, uwzględnia problematykę przeciwdziałania narkomanii, w oparciu o kryteria europejskiego programu European Drug Demand Reduction Action (EDDRA Europejskie Działania Ograniczające Popyt na Narkotyki). Umożliwia ocenę i selekcję programów profilaktycznych w oparciu o kryteria dobrej jakości. Do systemu rekomendacji można zgłaszać programy, które są co najmniej rok realizowane i mają przeprowadzoną ewaluację

2. Materiały informacyjne i edukacyjne:

E - poradnik „Profilaktyka uzależnień w szkole”, jest zbiorem podstawowej, ogólnej wiedzy o profilaktyce uzależnień oraz podpowiedzią metodologiczną, jak planować działania profilaktyczne w szkole, w ramach szkolnego programu profilaktyki.

W materiałach m.in. artykuł pt.: „Zagrożenia związane z dopalaczami”, przedstawiający informacje o nowych narkotykach i wynikach badań epidemiologicznych. Zamieszczony na stronie www.ore.edu.pl w zakładce Wychowanie i Profilaktyka.

3. Scenariusz Spotkania z rodzicami w szkole. Nowe zagrożenie – „Dopalacze”, przygotowany we współpracy z KBPN.

Celem spotkania jest uwrażliwienie rodziców na nowe zagrożenie jakim są nowe narkotyki, tzw. „dopalacze”, oraz dostarczenie podstawowych informacji o tych środkach psychoaktywnych.

Ważnym celem spotkania jest również ukazanie rodzicom czynników chroniących dziecko przed używaniem narkotyków, w tym wyrażanie stanowczej dezaprobaty, prowadzenie rozmów z dzieckiem na temat zagrożeń wynikających z używania nowych narkotyków oraz troskliwej kontroli dziecka.

4. Bank programów profilaktycznych spełniających kryteria dobrej jakości.

Zamieszczone w Banku programy zostały poddane ewaluacji. Programy mogą być wykorzystane przy realizacji działań profilaktycznych w szkole lub placówce. Samorządy często w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych lub Gminnego Programu Zapobiegania Narkomanii finansują programy profilaktyczne realizowane w szkołach i placówkach zamieszczone w Banku, gdyż kierują się ich skutecznością. Należą do nich między innymi:

A) Program „Szkolna Interwencja profilaktyczna”, który jest adresowany bezpośrednio do rad pedagogicznych i nauczycieli ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Służy przede wszystkim przygotowaniu rad pedagogicznych/nauczycieli do podejmowania działań interwencyjnych wobec uczniów sięgających po substancje psychoaktywne (nikotyna, alkohol, narkotyki, dopalacze). Interwencja może być stosowana w momencie podejrzenia lub ujawnienia faktu eksperymentowania przez ucznia z substancjami psychoaktywnymi i prowadzi ją przeszkoleni nauczyciele lub pedagodzy szkolni.

Program „Szkolna Interwencja profilaktyczna” powinien być realizowany we współpracy z rodzicami ucznia. Nauczyciel prowadzący interwencję przekazuje rodzicom ważne informacje na temat kontaktu dziecka z narkotykami i związanych z tym zagrożeń, wspiera ich i zawiera z nimi i z uczniem kontrakt. Kontrakt zobowiązuje ucznia do zaniechania używania środków odurzających, a rodziców i nauczyciela do wspólnego monitorowania postępowania dziecka.

ORE organizuje kursy dla instruktorów programu. Instruktorzy w poszczególnych województwach są przygotowani do szkolenia nauczycieli.

Lista przeszkolonych instruktorów w poszczególnych województwach znajduje się na stronach ORE: www.ore.edu.pl, w zakładce Programy.

B) Program „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”.

Program ma na celu dostarczyć wiedzę z zakresu funkcjonowania psychospołecznego dziecka, także w okresie dojrzewania, i umożliwia podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców i nauczycieli, a w tym budowania prawidłowych relacji, stawiania dziecku granic, zdrową kontrolę, wzmacniania prawidłowych zachowań i wygaszania nieprawidłowych.

III część programu pt. „Nastolatek” przeznaczona jest dla rodziców i wychowawców młodzieży w wieku dojrzewania. Porusza problem kontaktu z narkotykami i przygotowuje dorosłych do prowadzenia rozmów na ten temat z nastolatkami.

ORE prowadzi seminaria dla wojewódzkich koordynatorów oraz kursy dla

bezpośrednich realizatorów.

Na stronie www.ore.edu.pl w zakładce Programy dostępna jest lista 54 edukatorów i 600 przeszkolonych realizatorów w podziale na województwa:

Realizatorzy prowadzą grupy warsztatowe dla nauczycieli i rodziców, natomiast edukatorzy szkolą kolejnych realizatorów na terenie swojego województwa.

C) Program „Golden Five” przeznaczony jest dla nauczycieli gimnazjum, zwłaszcza wychowawców I klas, a także dla uczniów. Przygotowuje wychowawców do wspierania procesu adaptacji młodzieży w nowej szkole. Efektywne wsparcie na początku edukacji w gimnazjum zmniejsza liczbę problemów wychowawczych w następnych klasach.

W czasie szkolenia nauczyciele poszerzają praktyczne umiejętności w obszarach:

- prowadzenia działań integracyjnych w klasie,
- sprawnego zarządzania klasą,
- budowania dobrych relacji z uczniami,
- tworzenia dobrego klimatu w klasie,
- reagowania na problemy uczniów, udzielania wsparcia w przeżywanych trudnościach,
- budowania dobrych relacji z rodzicami, by zachęcić ich do współpracy ze szkołą,
- indywidualizacji podejścia w nauczaniu, by zwiększyć motywację uczniów do nauki.

ORE realizuje kursy dla instruktorów. Na stronie www.ore.edu.pl w zakładce Programy jest dostępna lista przeszkolonych instruktorów w poszczególnych województwach, którzy mogą szkolić nauczycieli na swoim terenie:

Dodatkowych informacji udzielają:

- Koordynatorzy lub instruktorzy wyżej wymienionych programów, których wykaz w podziale na województwa wraz danymi do kontaktu znajduje się na stronie www.ore.edu.pl, w zakładce Programy.

- Pracownia Wychowania i Profilaktyki: tel: (22) 825 44 51

Joanna Szymañska tel. wew. 106; e-mail: joanna.szymanska@ore.edu.pl;

Dorota Macander tel. wew. 105; e-mail: dorota.macander@ore.rdu.pl;

Maria Talar tel. wew. 116; e-mail: maria.talar@ore.edu.pl;

**OFERTA DZIAŁAŃ SKIEROWANYCH
DO RODZICÓW W PROBLEMATYCE NOWYCH NARKOTYKÓW
tzw. DOPALACZY**

GŁÓWNY INSPEKTORAT SANITARNY (GIS)

1. Strony internetowe GIS na których znajdują się ważne informacje dotyczące zachowań zdrowotnych młodzieży w Polsce, w tym profilaktyki używania nowych narkotyków.

www.gis.gov.pl

www.stacjazdrowia.gov.pl

2. Film edukacyjny (czas trwania 19 minut) – do wykorzystania na spotkaniach z rodzicami.

Film przeznaczony jest zarówno dla rodziców oraz nauczycieli i uczniów. Zawarte w nim elementy – wywiady z lekarzami toksykologami, terapeutami oraz młodymi osobami używającymi nowe narkotyki – mają na celu podniesienie świadomości rodziców, nauczycieli i uczniów na temat skutków zdrowotnych i społecznych używania tych substancji. Film oparty jest na relacjach młodych ludzi uzależnionych od narkotyków.

Szczegółowych informacji udzielają właściwe terenowe wojewódzkie i powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne.

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI (KGP)

1. Strony internetowe jednostek organizacyjnych Policji na których znajdują się ważne informacje dotyczące zachowań naruszających porządek prawny przez młodzież w Polsce, w tym problematyki dotyczącej nowych narkotyków.

www.policja.pl / zakładka: Biuro Prewencji,

www.zyjbezpiecznie.policja.pl

Możliwość zorganizowania spotkania z rodzicami z udziałem przedstawiciela policji z:

- Komendy Powiatowej Policji (KPP),
- Komendy Miejskiej Policji (KMP),
- Komendy Rejonowej Policji (KRP).

KRAJOWE BIURO DS. PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII (KBPN)

1. Strony internetowe na których znajdują się ważne informacje dotyczące zachowań zdrowotnych młodzieży w Polsce, w tym problematyki nowych narkotyków oraz różnych formy pomocy:

www.narkomania.gov.pl

www.dopalaczeinfo.pl

www.kbpn.gov.pl

Strona Krajowego Biura www.kbpn.gov.pl - Kompendium wiedzy o narkotykach i narkomanii.

2. Strona Krajowego Biura dedykowana problematyce dopalaczy

www.dopalaczeinfo.pl. Strona zawiera rzetelnie informacje o dopalaczach.

3. Strona Poradni internetowej zleconej i finansowanej przez Krajowe Biuro www.narkomania.org.pl

Poprzez e-Poradnię istnieje możliwość skorzystania z anonimowych porad specjalistów (lekarza, prawnika i psychologa).

Strona zawiera ponadto:

- bazę ośrodków pomocowych,
- wykaz aktów prawnych dotyczących narkomanii
- przegląd literatury fachowej dotyczącej narkomanii, w tym zagrożeń związanych z dopalaczami.

4. Telefon zaufania prowadzony przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii pod numerem **801 – 199 – 990**.

5. Ulotka dla rodziców „Nasze dzieci i zagrożenia. Dopálacze-wypálacze” – wydana w ramach Kampanii Ministra Zdrowia i KBPN i dostępna do pobrania na stronie KBPN pod adresem <http://www.kbpn.gov.pl/portal?id=885171>.

Ulotka może być wykorzystana podczas spotkań edukacyjnych z rodzicami w szkole.

6. Do wykorzystania scenariusz spotkania z rodzicami na temat dopálaczy pn. „Nowe zagrożenia – dopálacze”, dostępny na stronie:

http://www.kbpn.gov.pl/wydawnictwa_on_line.htm?id=110707

7. W 2011 r. planowane jest przeprowadzenie przez KBPN edukacyjno-informacyjnej kampanii społecznej poświęconej zmianie przekonań normatywnych związanych z używaniem substancji odurzających – skierowanej do młodzieży i rodziców.

Dodatkowych informacji udziela:

sekretariat KBPN Anna Szczepańska

tel: (22) 641 15 01

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI (ORE)

1. Strony internetowe, na których znajdują się ważne informacje i materiały dotyczące kompetencji wychowawczych rodziców, zapobiegania ryzykownym zachowaniom młodzieży, w tym problematyki nowych narkotyków oraz różnych formy pomocy: www.ore.edu.pl w zakładce Wychowanie i Profilaktyka. Strona ORE połączona jest hiperłączem ze stroną Internetowego Centrum Zasobów Edukacyjnych MEN www.scholaris.pl.

2. Scenariusz Spotkania z rodzicami w szkole. Nowe zagrożenie – „Dopalacze”, przygotowany we współpracy z KBPN.

Celem spotkania jest uwrażliwienie rodziców na nowe zagrożenie, jakim są nowe narkotyki tzw. „dopalacze”, oraz dostarczenie podstawowych informacji o tych środkach psychoaktywnych.

Ważnym celem spotkania jest również ukazanie rodzicom czynników chroniących dziecko przed używaniem narkotyków, w tym wyrażanie stanowczej dezaprobaty, prowadzenie rozmów z dzieckiem na temat zagrożeń wynikających z używania nowych narkotyków oraz troskliwej kontroli dziecka.

3. Program „Szkolna Interwencja profilaktyczna” opisany wyżej powinien być realizowany we współpracy z rodzicami.

Przeszkolony nauczyciel przekazuje rodzicom ważne informacje na temat kontaktu dziecka z narkotykami i związanych z tym zagrożeń, wspiera ich i zawiera z nimi i z uczniem kontrakt. Kontrakt zobowiązuje ucznia do zaniechania używania środków odurzających, a rodziców i nauczyciela do wspólnego monitorowania postępowania

dziecka.

4. Program „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”. Głównym celem programu jest podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców i wychowawców, wspieranie ich w radzeniu sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą. Program przyczynia się do budowania silnej więzi między rodzicami a dziećmi – najważniejszego czynnika chroniącego młodzież przed zachowaniami problemowymi, w tym sięgania po substancje psychoaktywne.

Na warsztatach pt. „Nastolatek” rodzice uczą się, jak radzić sobie z problemami wieku dorastania takimi, jak: młodzieńczy bunt, zachowania ryzykowne nastolatków (narkotyki, przedwczesny seks), wpływ mediów.

ORE prowadzi szkolenia edukatorów oraz realizatorów programu. Na stronie www.ore.edu.pl/programy dostępna jest lista koordynatorów i przeszkolonych realizatorów w województwach.

5. Poradnik dla rodziców „Jak kochać i wymagać” stworzony w oparciu o program „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”. Zawiera najważniejsze wskazania wychowawcze i podpowiedzi konkretnych zachowań rodziców i opiekunów, propozycje ćwiczeń i materiały do refleksji. W praktyczny sposób uczy właściwego komunikowania się z dzieckiem wzmacniającego więź emocjonalną, wyznaczania granic i wprowadzania zdrowych zasad dyscypliny, co zabezpiecza dziecko przed podejmowaniem zachowań ryzykownych, w tym używaniem substancji psychoaktywnych.

Dostępny na stronie głównej ORE www.ore.edu.pl w zakładce e-poradniki.

Dodatkowych informacji udzielają:

- Koordynatorzy lub instruktorzy wyżej wymienionych programów, których wykaz z podziałem na województwa wraz danymi do kontaktu znajduje się na stronie ORE, w zakładce Programy.

- Pracownia Wychowania i Profilaktyki: tel: (22) 825 44 51

Joanna Szymańska tel. wew. 106; e-mail: joanna.szymanska@ore.edu.pl;

Dorota Macander tel. wew. 105; e-mail: dorota.macander@ore.rdu.pl;

Maria Talar tel. wew. 116; e-mail: maria.talar@ore.edu.pl;

OFERTA DZIAŁAŃ SKIEROWANYCH
DO UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH, GIMNAZJUM, SZKÓŁ
PONADGIMNAZJALNYCH
W PROBLEMATYCE NOWYCH NARKOTYKÓW

GŁÓWNY INSPEKTORAT SANITARNY (GIS)

1. Strony internetowe GIS na których znajdują się ważne informacje dotyczące zachowań zdrowotnych młodzieży w Polsce, w tym problematyki używania nowych narkotyków.

www.gis.gov.pl

www.stacjazdrowia.gov.pl

2. Film edukacyjny (czas trwania 19 minut) - do wykorzystania na zajęciach z uczniami. Zawarte w nim elementy wywiady z lekarzami toksykologami, terapeutami oraz młodymi osobami używającymi nowe narkotyki mają na celu ukazanie skutków zdrowotnych i społecznych używania tych substancji. Film oparty jest przede wszystkim na relacjach młodych chłopców uzależnionych od narkotyków.

3. Spot edukacyjny (o długości 40 sek.). Spot przeznaczony jest głównie do emisji w telewizyjnych stacjach regionalnych.

Szczegółowych informacji udzielają:

- właściwe terenowe wojewódzkie i powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne.

- Pani Małgorzata Borysiuk - Główny Inspektorat Sanitarny - Departament Promocji Zdrowia, Biostatystyki i Analiz - Wydział Higieny Dzieci i Młodzieży - e-mail: m.borysiuk@gis.gov.pl

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI (KGP)

1. Strony internetowe jednostek organizacyjnych Policji na których znajdują się ważne informacje dotyczące zachowań naruszających porządek prawny przez młodzież w Polsce, w tym problematyki nowych narkotyków.

www.policja.pl / zakładka: Biuro Prewencji

www.zyjbezpiecznie.policja.pl

2. Możliwość spotkania przedstawiciela policji z KPP, KMP, KRP, z uczniami w ramach godziny wychowawczej i innych zajęć zorganizowanych przez dyrekcję szkoły. Nawiązanie kontaktu z przedstawicielami miejscowej jednostki policji przez wychowawcę w celu zaproszenia na spotkanie z uczniami.

3. Możliwość nawiązania współpracy z Impresariatem programu PaT oraz liderami programu „Profilaktyka a Ty” (PaT) realizowanego przez Zespół Promocji Bezpieczeństwa Publicznego Gabinetu Komendanta Głównego Policji. „Profilaktyka a Ty” (PaT) Program obejmuje: działanie dla rodziców PaT/R (60 min. spotkania ze spektaklem "Dzwonek"), działanie PaT/M (90 min. spotkania z młodzieżą ze spektaklem edukacyjno-profilaktycznym "Blackout") oraz możliwość udziału w 5-dniowej ogólnopolskiej Akcji edukacyjno-profilaktycznej o nazwie: „Przystanek PaT".

Program nastawiany jest na zwiększanie aktywności młodzieży w tworzeniu form artystycznych i działalności na rzecz rówieśników.

Akcentuje zdrowy i twórczy sposób spędzania czasu, bez środków psychoaktywnych. Informacje o Programie są dostępne na stronie: www.pat.policja.gov.pl ; mail: pat@policja.gov.pl , w tym w zakładce KONTAKT informacje o ogólnopolskim zespole liderów programu Pat w poszczególnych województwach.

Dodatkowych informacji udziela:
Impresariat programu PaT
pat@policja.gov.pl
tel. (22) 60-117-26
Szef programu Pat: insp. Grzegorz Jach
tel. (22) 60-118-80

KRAJOWE BIURO DS. PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII (KBPN)

1. Strony internetowe na których znajdują się ważne informacje dotyczące zachowań zdrowotnych młodzieży w Polsce, w tym problematyki nowych narkotyków oraz różnych formy pomocy.

www.narkomania.gov.pl
www.dopalaczeinfo.pl
www.kbpn.gov.pl

Strona KBPN dedykowana tematyce dopalaczy www.dopalaczeinfo.pl. Strona zawiera rzetelnie informacje o dopalaczach. Można ją polecać młodzieży w miejsce stron prowadzonych przez dystrybutorów *artykułów kolekcjonerskich*.

Materiały z tej strony mogą być wykorzystane na zajęciach z uczniami

2. Strona Poradni internetowej zleconej i finansowanej przez KBPN pod adresem www.narkomania.org.pl

Poprzez e-poradnię istnieje możliwość skorzystania z anonimowych porad specjalistów (lekarza, prawnika i psychologa).

Strona zawiera ponadto:

- bazę ośrodków pomocowych,
- wykaz aktów prawnych dotyczących narkomanii
- informacje na temat substancji

3. Telefon Zaufania Narkotyki – Narkomania prowadzony przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii pod numerem **801 – 199 – 990**

4. Publikacja będąca scenariuszem krótkiego programu profilaktycznego dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych „Smak życia – czyli debata o dopalaczach”. Scenariusz jest dostępny na stronach KBPN i połączony hiperłączem ze stronami ORE.

5. Pozaszkolny program wczesnej interwencji *FreD goes net* adresowany do osób używających narkotyków w wieku powyżej 14 lat . Program jest upowszechniany i wspierany przez KBPN. Realizację programu wspierają również organy jednostek samorządowych w ramach Gminnego Programu Zapobiegania Narkomanii.

6. W 2011 r. planowane jest przeprowadzenie przez KBPN edukacyjno-informacyjnej kampanii społecznej poświęconej zmianie przekonań normatywnych związanych z używaniem substancji odurzających – skierowanej do młodzieży i rodziców.

7. Lista placówek i certyfikowanych realizatorów programu FreD dostępna jest na stronie Krajowego Biura www.kbpn.gov.pl

Dodatkowych informacji udziela: Kierownik Działu Realizacji Zadań Profilaktyczno-Rehabilitacyjnych Anna Radomska (22) 641 15 01

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI (ORE)

1. Strony internetowe, na których znajdują się ważne informacje dotyczące zapobiegania ryzykownym zachowaniom młodzieży, w tym problematyki nowych narkotyków, oraz różnych formy pomocy: www.ore.edu.pl, zakładka Wychowanie i Profilaktyka. Podobnie strona internetowa www.scholaris.pl zawiera ważne informacje.

2. Wobec uczniów sięgających po substancje psychoaktywne (alkohol, papierosy, narkotyki, w tym tzw. dopalacze), wychowawca może zastosować metodę „Szkolnej Interwencji profilaktycznej”.

Celem metody jest zapobieganie dalszemu używaniu substancji psychoaktywnych przez ucznia, poprzez podejmowanie przez szkołę działań interwencyjnych nastawionych na udzielenie pomocy oraz wsparcia, z udziałem rodziców.

3. Program „Golden Five”

Program przeznaczony dla klas I szkół gimnazjalnych. Jego celem jest udzielanie skutecznego wsparcia uczniom w procesie adaptacji w nowej szkole poprzez:

- integrację klasy,
- poprawę klimatu klasy,
- wspomaganie osiągnięć szkolnych uczniów,
- wyposażanie uczniów w kluczowe umiejętności życiowe.

Realizacja Programu przyczynia się do zmniejszania trudności uczniów z adaptacją. Zmniejsza występowanie zachowań problemowych.

Dodatkowych informacji udzielają:

- Koordynatorzy, instruktorzy lub realizatorzy wyżej wymienionych programów których wykaz w podziale na województwa wraz danymi do kontaktu znajduje się na stronie ORE, w zakładce Programy.

- Pracownia Wychowania i Profilaktyki: tel: (22) 825 44 51

Joanna Szymańska tel. wew. 106; e-mail: joanna.szymanska@ore.edu.pl;

Anna Borkowska tel. wew. 128; e-mail: anna.borkowska@ore.edu.pl;

Dorota Macander tel. wew. 105; e-mail: dorota.macander@ore.edu.pl;

Maria Talar tel. wew. 116; e-mail: maria.talar@ore.edu.pl;

**OFERTA DZIAŁAŃ SKIEROWANYCH DO ORGANÓW PROWADZĄCYCH SZKOŁY I
PLACÓWKI W PROBLEMATYCE DOPALACZY**

GŁÓWNY INSPEKTOR SANITARNY (GIS)

Możliwość nawiązania współpracy z wojewódzkimi i powiatowymi stacjami sanitarno-epidemiologicznymi, w zakresie organizowania działań w ramach profilaktyki używania przez młodzież nowych narkotyków oraz innych działań związanych z promocją zdrowia, w tym kampanii społecznych,

Możliwość nawiązania ścisłej współpracy w nadzorze nad siecią sklepów prowadzących sprzedaż tzw. dopalaczy.

Szczegółowych informacji udzielają właściwe terenowe wojewódzkie i powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne.

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI (KGP)

Możliwość udziału przedstawicieli jednostek organizacyjnych Policji zajmujących się problematyką nieletnich lub prewencji kryminalnej w organizowanych przez samorządy lub organizacje społeczne itp. działaniach/konferencjach/szkoleniach/spotkaniach merytorycznych.

W sytuacji planowanych wydarzeń/działania należy skontaktować się z przedstawicielem lokalnej jednostki organizacyjnej Policji.

KRAJOWE BIURO DS. PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII (KBPN)

Wsparcie merytoryczne KBPN dla organizowanych przez samorządy województw i gmin, w ramach wojewódzkich i gminnych programów przeciwdziałania narkomanii, konferencji poświęconych tematyce dopalaczy

Współpraca z ekspertem wojewódzkim ds. informacji o narkotykach i narkomanii (powołani w każdym województwie zgodnie z art. 9 pkt. 6 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, w art.9 pkt 7 wyszczególnione zadania ekspertów).

Możliwość skorzystania z oferty publikacji KBPN kierowanych do samorządów:

1. Publikacja – „Zapobieganie Narkomanii w Gminie. Zasady Tworzenia Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii”. Warszawa 2007 KBPN,
2. Raport krajowy 2009. Sytuacja Narkotykowa w Polsce. Warszawa 2009 KBPN, (w tym rozdział dot. konsumpcji substancji psychoaktywnych przez młodzież szkolną – młodzież 2008),
3. ESPAD European School Survey Project on Alcohol and Drug Addiction – Europejskie badania ankietowe w szkołach.

Dodatkowych informacji udziela: sekretariat KBPN Anna Szczepańska (22) 641 15 01

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI (ORE)

Na stronie internetowej ORE: www.ore.edu.pl, w zakładce Wychowanie i Profilaktyka/Programy profilaktyczne, zamieszczony jest Bank informacji o programach profilaktycznych spełniających kryteria dobrej jakości. Może on służyć pomocą w wyborze profesjonalnej oferty dla szkół do realizacji w ramach Szkolnego Programu Profilaktyki.

Bank zawiera przegląd programów profilaktycznych, które zostały poddane ewaluacji i jest określona ich skuteczność.

W opisie każdego programu podane są informacje o autorach/koordynatorach programów, głównych celach, adresatach, realizatorach i materiałach dydaktycznych, a także dane tele-adresowe do ewentualnego kontaktu.

Dodatkowych informacji udzielają:

Pracownia Wychowania i Profilaktyki: tel: (22) 825 44 51

Joanna Szymańska tel. wew. 106; e-mail: joanna.szymanska@ore.edu.pl;

Anna Borkowska tel. wew. 128; e-mail: anna.borkowska@ore.edu.pl;

Dorota Macander tel. wew. 105; e-mail: dorota.macander@ore.edu.pl;

**DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE I MONITORUJĄCE
DYREKTORÓW SZKÓŁ I PLACÓWEK
PRZEZ MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ**

Działania wspierające

1. Działanie

Realizacja otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego w zakresie profilaktyki uzależnień „ŻYJ z PASJĄ!” - programu wspierania uzdolnień i zdrowego stylu życia dzieci i młodzieży.

Zadanie w otwartym konkursie ofert realizowane jest w ramach Rządowego programu na lata 2008-2013 „Bezpieczna i przyjazna szkoła”, zgodnie z harmonogramem wdrażania programu w 2011 roku, styczeń/luty 2011r.

W wyniku konkursu zostaną wybrane projekty, które uwzględniają:

- aktywność młodzieży do podejmowania działań z zakresu profilaktyki uzależnień na rzecz rówieśników, szkoły i środowiska lokalnego (m.in. projekty, programy liderów młodzieżowych, rówieśniczych doradców itp.),
- propagowanie działań opartych o zdrowy styl życia stanowiących alternatywną formę zachowań i wyborów młodzieży,

2. Działanie

Przygotowanie materiałów i publikacji w ramach Rządowego programu na lata 2008-2013 „Bezpieczna i przyjazna szkoła”.

Etapy działań

- przygotowanie i wydanie publikacji w ramach wydawnictwa „One są wśród nas” na temat profilaktyki uzależnień, z uwzględnieniem informacji dotyczących nowych narkotyków.

3. Działanie

Przygotowanie pakietu informacyjno-edukacyjnego dla dyrektorów szkół, nauczycieli, rodziców.

Etapy działań

- zamieszczenie pakietu informacyjno-edukacyjnego na portalu Scholaris, który jest połączony hiperłączem ze stronami: www.stacjazdrowia.gov.pl; www.policja.pl www.zyjbezpiecznie.policja.pl; www.narkomania.gov.pl www.dopalaczeinfo.pl; www.ore.edu.pl; www.ore.edu.pl
- utworzenie na stronie MEN banera, w którym zostaną zamieszczone informacje dotyczące tej problematyki.

Działania Monitorujące

1. Działanie

Wpisanie do podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej przez kuratorów oświaty w roku szkolnym 2010/2011 monitorowania *Realizacji działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania narkomanii, w tym współpraca z wyspecjalizowanymi instytucjami oraz wykorzystywanie przygotowanych przez nie ofert i materiałów.*

Przekazanie informacji do kuratoriów oświaty.

2. Działanie:

2a. Monitorowanie realizacji działań prowadzonych w ramach szkolnego programu profilaktyki w zakresie przeciwdziałania narkomanii, w tym używania przez dzieci i młodzież nowych narkotyków.

Monitoring obejmował będzie w szczególności pytania:

- czy program profilaktyki zawiera treści związane z zapobieganiem używania tzw. *dopalaczy*,
- czy tematyka została włączona do zajęć realizowanych z uczniami,
- czy zostały przygotowane i przeprowadzone spotkania i rozmowy z rodzicami uczniów, które pomogą im w poznaniu problemu oraz wskazywanie miejsc, w których mogą uzyskać dodatkowe informacje.

2b. Przygotowanie ankiety do monitoringu, przesłanie do kuratoriów oświaty i przekazanie właściwym wizytatorom,

2c. Wybór 10% szkół do przeprowadzenia monitoringu (szkoły: podstawowe, gimnazja, ponadgimnazjalne),

2d. Przygotowanie w Ośrodku Rozwoju Edukacji platformy do przeprowadzenia monitoringu.

Informacje uzupełniające:

IDENTYFIKACJA PROBLEMU W REGIONIE

Działanie	Etapy działań	Współpraca międzyresortowa	Terminy
Przygotowanie <i>Mapy zagrożeń</i>	Mapa zagrożeń zostanie przygotowana w oparciu: - o dostępne statystyki wszystkich podmiotów uczestniczących w tym projekcie. - o dostępne statystyki policji dotyczące przestępczości nieletnich. - informacje o hospitalizacji dzieci i młodzieży w poszczególnych grupach wiekowych i z podziałem na regiony. - liczbę sklepów na terenie miasta/regionu/rejestry zamykanych punktów sprzedaży dopalaczy.	Ministerstwo Edukacji Narodowej przy udziale: - Komenda Główna Policji, - Biuro Informacji Toksykologicznej w Szpitalu Praskim Warszawa, - Konsultant krajowy w dziedzinie toksykologii, - Główny Inspektorat Sanitarny, - Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii jednostka podległa Ministerstwu Zdrowia	marzec/kwiecień 2011r. zbieranie informacji w oparciu o dostępne raporty i statystyki.
2. W oparciu o <i>Mapę zagrożeń</i>, przekazanie do organów prowadzących szkoły i placówki (OP) informacji o zjawisku używania nowych narkotyków przez młodzież na ich terenie. Zwrócenie się z prośbą o przekazanie informacji dyrektorom szkół i placówek o podjęcie następujących działań: - konieczności przeprowadzenia szkoleń nauczycieli w zakresie problematyki nowych narkotyków, - możliwości otrzymania pomocy i wsparcia ze strony przedstawicieli policji, wojewódzkich i powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych na ich terenie, - podjęcie współpracy z przedstawicielami władz lokalnych na rzecz przeciwdziałania używania nowych narkotyków przez młodzież (współorganizacja szkoleń dla dyrektorów i nauczycieli, zaangażowanie mediów lokalnych do współpracy), - podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii, - tworzenie lokalnych koalicji na rzecz profilaktyki używania nowych narkotyków przez młodzież.			

REGULACJE PRAWNE

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.) wprowadza obowiązek uchwalania Wojewódzkich i Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii – odpowiednio przez sejmik województwa lub radę gminy.
 2. Gminne Programy Przeciwdziałania Narkomanii powinny uwzględniać zadania własne gminy wymienione w ustawie, kierunki działań przewidziane do realizacji dla gmin określone w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii oraz zadania ogólne z obszaru przeciwdziałania narkomanii określone w art. 2 ust.1 pkt 1-3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
 3. Organy wykonawcze samorządu województwa i gminy odpowiadają za przygotowanie odpowiednich projektów programu, które powinny być skonsultowane z jego realizatorami, w tym z organami prowadzącymi szkoły i placówki systemu oświaty w szczególności w zakresie zadań dotyczących profilaktyki narkomanii.
 4. Znowelizowana w 2005 roku ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii, zmieniła przepisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, wskazując w art. 4¹ źródła finansowania zadań z zakresu profilaktyki narkomanii z opłat i dochodów z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną i hurtową alkoholu.
- Oznacza to, że działania profilaktyczne w szkołach i placówkach mogą być finansowane w oparciu o zadania wpisane w Gminne Programy Przeciwdziałania Narkomanii i Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Dotyczy to szkoleń oraz realizacji programów profilaktycznych m.in. z Banku programów spełniających kryteria dobrej jakości.